Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1204
komudagur 24.2.2003

Frumvarp til raforkulaga

Kynning fyrir iðnaðarnefnd Alþingis
20. febrúar 2003

Kynning á frumvarp til raforkulaga

I. Inngangur: Skipulag raforkumála í dag
II. Um helstu þætti markaðsvæðingar. Tilskipun 96/92 um innri markað raforku og fyrirhugaðar breytingar á henni
III. Helstu efnisatriði frumvarps til raforkulaga.

I. Inngangur

Skipulag raforkumála í dag

- Lóðréttar skipulagseiningar
- Sveitarfélög og ríki eiga öll raforkufyrirtæki
- Ýmist opinberir aðilar eða einkaréttarleg fyrirtæki
- Leyfi Alþingis þarf fyrir stærri orkuverum
- Ríkar opinberar skyldur og ýmis sérréttindi

RAFORKUFYRIRTÆKI

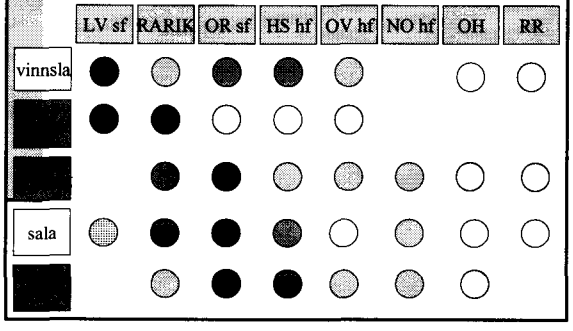

II. Helstu þættir markaðsvæðingar og tilskipun 96/92 um innri markað raforku

Helstu þættir markaðsvæðingar

- Frelsi til vinnslu og sölu
- Náttúruleg einokun í flutningi og dreifingu
- Skilið milli samkeppnis og einokunarþátta
- Aðgengi að flutnings- og dreifikerfi
- Áfram ýmsar opinberar skyldur lagðar á raforkufyrirtæki
- Einkavæðing ekki alltaf fylgt markaðsvæðingu

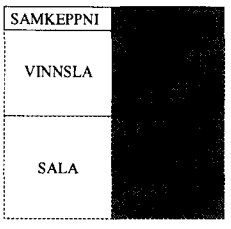

Tilskipun 96/92

- Eðli: Lágmarkskröfur. Eftirlætur ríkjum að ákveða sjálf ýmis atriði
- Markmið: Innri markaður raforku og samkeppni á raforkumarkaði
- Gildissvið: Vinnsla, flutningur og dreifing raforku
- Almennar reglur – almannaþjónusta
- Frelsi til vinnslu – hlutlæg, gegnsæ og metanleg skilyrði. Útboð eða leyfisveiting
- Rekstur flutnings- og dreifikerfis
- Aðskilnaður rekstrarþátta og gegnsæi reikninga
- Aðgangur flutnings og dreifikerfi – Þrjár leiðir: samningar, reglur, einn kaupandi
- Takmörkuð opnun raforkumarkaðar

Tilskipun 96/92 - breytingar

- Pólitísk samstaða um breytingar
- Tilskipunin verður mun ítarlegri og svigrúm ríkja því minna, t.d.
  - Möguleikar um val milli leiða fækkar
  - Reglur um sölu raforku
  - Reglur um eftirlit
  - Reglur um neytendavernd
- Kröfur um aðskilnað og opnun markaðar hertar
  - MR fyrirtækjaaðskilnaður
  - Full opnun árið 2007

Tilskipun 96/92 – Yfirtaka hennar

- Tilskipunin tekin í EES samninginn með ákvörðun sameiginlegu EES nefndarinnar nr. 168/1999
- Aðlögunarákvæði
- Þingsályktunartillaga um yfirtöku tilskipunarinnar samþykkt á Alþingi vorið 2000

III. Helstu efnisatriði frumvarpsins

Frumvarp til raforkulaga - kaflar

I.	I	Markmið og gildissvið
II.	II	Raforkuvinnsla
III.	III	Flutningur
IV.	IV	Dreifing
V.	V	Raforkuviðskipti
VI.	VI	Skyldur landeigenda. Eignarnáms og bótaákvæði
VII.	VII	Eftirlit og úrræði
VIII.	VIII	Almenn ákvæði um leyfisveitingar
IX.	IX	Ýmis ákvæði

Ákvæði til bráðabirgða I-VIII

I. Kafli Markmið og gildissvið

- 1. gr. Markmið: Þjóðhagsleg hagkvæmni raforkukerfisins – forsendur samkeppni, skilvirkni og hagkvæmni, öryggi kerfisins, umhverfissjónarmið.
- 2. gr. Gildissvið: Vinnsla, flutningur, dreifing og sala.
- 3. gr. Ýmsar skilgreiningar

II. Kafli Raforkuvinnsla

- Leyfi ráðherra, sbr. 4. gr.
- Skilyrði tæmandi talin í 5. gr. Byggja á tilskipun 96/92 – hlutlægar og gegnsæjar regiur
- MR. Allar virkjanir tengist flutningskerfinu, 5. gr.
- Bókhaldslegur aðskilnaður, 7. gr.

AÐSKILNAÐUR FYRIRTÆKJA

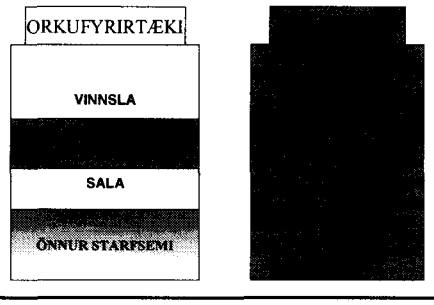

III. Kafli Flutningur - skilgreining

- 7. tl. 3. gr. - "Raflínur og mannvirki þeim tengd sem flytja raforku á 30 kV spennu eða hærri. Flutningskerfi skal ná frá og með aflrofum á háspennuhlið stöðvarspenna virjkana til og með aflrofum fyrir aðveituspenna dreifiveitna"
- 11. tl. 3. gr. - "Flutningskerfi Landsvirkjunar á 132 og 220 kV spennu eins og það er við gildistöku lga þessara. Enn fremur viðbætur eftir þann tíma á 132 kV og hærri spennu til að auka flutninga um þetta kerfi en ekki geislalínur út frá kerfinu. Til meginflutningskerfisins teljast jafnframt tengilínur við raforkuver sem eru yfir 7 MW og hafa meira en 3.000 klst. árlegan nýtingartíma."

III. Kafli Flutningur – flutningsfyrirtækið

- Eitt fyrirtæki annist rekstur kerfisins, sbr. 8. gr.
- Fyrsti kostur – fyrirtæki með aðkomu allra sem eiga flutningsvirki. Þeir sem ekki taka þátt leiguskyldir, sbr. 10. gr.
- Fyrirtækið má ekki stunda aðra starfsemi en tiltekin er sérstaklega, sbr. 8. gr.(fyrirtækjaaðskilnaður)
- Á að vera stjórnunarlega sjálfstætt, sbr. 8. gr.

III. Kafli Flutningur - hlutverk

- Uppbygging og rekstur kerfisins, sbr. 3. mgr. 9 .gr.
  - Tryggja öryggi og hagkvæmni
  - Tengiskylda, o.fl.
- Kerfisstjórnun, sbr. 4. mgr. 9. gr.
  - Stillir saman raforkuvinnslu og þörf o.fl.
- Jafnræðissjónarmiða skal gætt, sbr. 6. mgr. 9. gr.

III. Kafli Flutningur – gjaldskrá - tekjumörk

- Fyrirtækið ákveður gjaldskrá í samræmi við tekjumörk sem Orkustofnun ákveður, sbr. 1. mgr. 12. gr.
- Tekjumörkin taka mið af kostnaði af starfseminni, arðsemis- og hagræðingarkröfu, sbr. 2. mgr. 12. gr.

III. Kafli Flutningur – gjaldskrá - uppbygging, sbr. 3. mgr. 12. gr.

- Punktgjaldskrá
- Jöfnun í meginflutningskerfinu
- Gjald í öðrum hlutum á að taka mið af raunverulegum kostnaði
- Heimilt að taka tillit til þess ef einstaka notendur leiða eða hafa leitt til hagkvæmari uppbyggingar

IV. Kafli Dreifing

- Dreifikerfi tekur við þar sem flutningi sleppir, sbr. 1. tl. 3. gr.
- Sjálfstæðir lög og skattaðilar. Sömu dreifiveitur og nú, sbr. brbákv. III.
- Einkaréttur og skylda til að dreifa á viðkomandi svæði. 13. gr.
- Skylda til að byggja og reka kerfið á hagkvæman og öruggan hátt. Tengiskylda o.fl. Kerfisstjórnun á svæðinu. Jafnræðissjónarmiða skal gætt. 16. gr.
- Bókhaldslegur aðskilnaður frá annarri starfsemi. 16. gr.
- Sama gjaldskrá á hverju svæði. Sömu reglur um tekjumörk og vegna flutnings. 17. gr.

V. Kafli Raforkuviðskipti

- Kaup og sala raforku, hvort sem er í heildsölu eða smásölu, sbr. 18. og 19. tl. 3. gr.
- Leyfi þarf til raforkuviðskipta. Kröfur almenns eðlis, 18. gr.
- Tilteknar skyldur fyrirtækja, s.s. um öflun umsamdrar orku, tilkynningar, uppiýsingaskil o.fl., 19. gr.
- Reglur um uppgjör og lokanir, 20. gr. Að öðru leyti almennt m.v. að almennar reglur samninga- og kröfuréttar gildi um viðskiptin.

VII. Kafli Eftirlit og stjórnsýsla

- Orkustofnun
  - Framkvæmd leyfa
  - Gjaldskrár
  - Gæði og afhendingaröryggi
- Samkeppnisstofnun
  - Almennar reglur samkeppnislaga gilda
- Úrskurðarnefnd raforkumála
- Kæra til ráðuneytis

Ákvæði til bráðabirgða IV

- Opnun markaðarins í þremur áföngum
  - 1. júlí 2003 þeir sem nota 100 GWst eða meira
  - 1. janúar 2005 þeir sem eru aflmældir og nota meira afl en 100 kW
  - 1. janúar 2007 – allir.
- Gjaldskrár sem nú eru í gildi vegna dreifingar halda gildi til 1. júlí 2004

Ákvæði til bráðabirgða VII

- Skipa skal nefnd með aðkomu allra þingflokka, Samorku, Sambandi ísl. Sveitarfélaga, ASÍ, SA og NS og fjármála og iðnaðarráðuneyti
- Falið að gera tillögur um fyrirkomulag helstu ágreiningsmál
  - Fyrirkomulag flutnings, þ.m.t. stærð kerfisins,rekstrarfyrirkomulag og kerfisstjórnun
  - Uppbygging gjaldskrár
  - Með hvaða hætti jafna eigi kostnaði vegna flutnings og dreifingar
- Á að skila í formi frumvarps fyrir 31. des. 2003

Ákvæði til bráðabirgða VIII

- Ákvæði III kafla um flutning taka fyrst gildi 1. júlí 2004
- Mælt er fyrir um hvaða kerfi skuli gilda fram að því. M.v. að sem líkast núverandi kerfi en þó fullnægt kröfum tilskipunar 96/92.
  - Skilgreining flutningskerfis
  - LV annast flutning og kerfisstjórnun
  - Tengiskylda virkjana
  - Sama gjaldskrá í öllu kerfinu. Punktgjaldskrá m.v. kostnað og eðlilega arðsemi
  - Stóriðjuákvæði

Helstu dagsetningar

- **1. júlí 2003** - gildistaka
  Þó ekki III. kafli um flutning og 17. gr. um gjaldskrár dreifiveitna. Í raun engin breyting hvað varðar frelsi til raforkuviðskipta
- **31. desember 2003** – nefndarskil
- **1. júlí 2004** – gildistaka III kafla og 17. gr.
- **1. janúar 2005** – opnun markaðar fyrir aflmælda notendur sem nota meira afl en 100 kW
- **1. janúar 2007** –full opnun.